

Handi Péter FESTŐI DOLGOK

Hét teremben láthatóak Katalin cárnő csecsebecsei, étkészletei és képzőművészeti szerzeményei a victoriái (Melbourne) Nemzeti Galériában. Az Ermitázból kölcsönzött, kasszasikerre számító kiállítás alapos történelmi magyarázatokat is kínál a falakon és a falak tövében. Ez utóbbi érdekes és kényelmetlen, de jó szándékú kísérlet a gyereklátogatók figyelmének felkeltésére. A lenti szövegek ismertetik a fenti festmény témáját, a művészettörténészek jócskán egyszerűsített elemzését. Csakhogy a felnőtt látogatónak, ha történetesen ugyancsak kíváncsi a szövegre, kétrét kell hajolnia vagy a földre kuporodnia.

díszletezési bravúr

Az ilyen modern, egyenes és mozgatható válaszfalakkal épült kiállítóterem-komplexus határtalan lehetőségeket kínál a tárlatrendezőknek, belsőépítésznek. A hét kiállítóterem ebben az esetben a szentpétervári múzeummmá változott, a kastélykomplexum boltozatai, cikornyái, aranszegélyű objektumai pontosan másolják a Néva-parti épületet. (Ezzel a díszletezési bravúrral talákoztunk néhány évvel ezelőtt az ugyanitt rendezett Monet-kiállításon. Akkor a látogató beléphetett a festő giverny-i kertjébe-házába, és szinte körülsétálhatta a vízililiomos tavat a japán híddal együtt.)

Az európai műveltségű Katalin intellektuális magányát enyhítendő, összevásároltatta a távol-keleti kézművesség és az európai művészet akkoriban még „piacon lévő” darabjait, így például a reneszánsz festőinek munkáit, a németalföldi iskola több mesterművét. A Rembrandtok és Leonardók mellett különösen izgalmas volt számomra Salai képe. A művész kisgyerekként került Leonardo Da Vinci háztartásába, ott cseperedett fel, s vált Leonardo asszisztensévé. Vasari szerint (*A legkiválóbb festők élete*) Salai nagy kópé volt, rakoncátlan és ugratós, komisz félzseni, az ecset tanult és sikeres kezelője. Ez az olajkép a Mona Lisa nyilvánvaló változata, Salai próbálkozása a Mester modelljének festői közelítésére, háttérben a homályló reneszánsz tájjal. A tanítvány mintegy mellékesen lemezteleníti Mona Lisát, ruházata az ölébe omlik, formás keblek és meztelen vállak világítanak. De mindene előtt az arcot, azt a mosolyt akarja Salai reprodukálni. Nem megy. Mondhatni, jól látható, *fejlett* mosoly jelenik meg a képen, és érezhető a gyürkőzés, a versenyláz, az „én is tudok ilyet” akarása.

Vajon az elhíresült „eredeti” mosolyt már akkor, keletkezése idején úgy *látták*, ahogy évszázadok művészettörténészei, mítoszteremtői és csodálói később? A leonardói sejtetés azonnal *hatott*, olyannyira, hogy a Mestert utolérni/felülmúlni ácsingózó tanítvány művészi kihívásnak érezte?

